

INESE ZUĢICKA

Daugavpils Universitāte
inese.zugicka@du.lv

Ieskats Riebiņu novada Galēnu pagasta antroponīmiskajā sistēmā

Atslēgas vārdi: Galēnu pagasts, antroponīmi, priekšvārdu došanas motivācija, iesauku rašanās un attīstība.

Latviešu antroponīmiskā 20. gs. beigās – 21. gs. sākumā līdzās tradicionālajiem oficiālajiem personvārdiem vērojamas jaunas tendences priekšvārdu došanā jaundzimušajiem, kā arī dažāda vecuma iedzīvotāju neoficiālo antroponīmu, it īpaši iesauku, attīstībā. Referāta mērķis ir analizēt šīs tendences Riebiņu novada Galēnu pagastā (Latvija).

Galēnu pagasts ir viens no lielākajiem Riebiņu novada administratīvajā teritorijā tā ziemeļaustrumos Maltas upes kreisajā krastā. Riebiņu novadā iedzīvotāju nacionālais sastāvs ir neviendabīgs: 67,5% latviešu, 28,9% krievu un 3,6% citas tautības (baltkrievi, poļi u.c.). Tomēr ikdienā cilvēki lielākoties runā augšzemnieku dialekta latgaliskajās izloksnēs, kuru fonētiskās, leksiskās un morfoloģiskās īpatnības atspoguļojas arī personvārdu sistēmā. Pētot personvārdu attīstību un izvēles tendences, var izsekot noteiktas vietas iedzīvotāju prioritātēm, vērtībām, notikumiem. Tas pamudināja Galēnu pagastā veikt padziļinātu priekšvārdu un iesauku izpēti, tādējādi noskaidrojot dažādu paaudžu antroponīmu lietojumu un viedokli par personvārdiem kopumā. Materiāla izziņāšanai un apkopošanai tika izmantotas anketas, iedzīvotāju reģistrs, kā arī veiktas mutiskas aptaujas. Kopumā analizētas 298 vienības: 100 priekšvārdi un 198 iesaukas.

Priekšvārdu izvēles motivācija ir daudzveidīga. Lielā mērā to izvēli ietekmējušas ne tikai reģiona reliģijas un kultūras īpatnības, bet arī tendence sekot modei, pieņemt jaunus izaicinājumus vai arī "atdzīvināt" mūsdienās reti lietotus antroponīmus, piem., *Osvālds, Izidors, Edijs, Gusts*.

Paralēli oficiālajiem personvārdiem ikdienas komunikācijā tiek lietoti arī neoficiālie – visbiežāk iesaukas. Tās ir neatņemamas Galēnu pagasta iedzīvotāju ikdienas komunikācijas sastāvdaļa. To motivatīvā semantika ir daudzveidīga, piem., akcentēts ārējais izskats (*Buobys ūksts, Bekons, Vāvere*), raksturs/ uzvedība (*Glīmezs, Kačs*), notikums (*Ogurči, Myužeigais skaistums*), valoda (*Batareikins, Paklau dzirdi*) u. c. Laika gaitā ikdienas komunikācijā iesauka mēdz aizstāt oficiālo personvārdu, kuru iedzīvotāji vairs neidentificē ar konkrēto personu, piem., iesaukas *Monika* (oficiālais priekšvārds *Pēteris*), *Miljons* (oficiālais priekšvārds *Jānis*).